

Kúr Géza:

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(Nyelvi és műveltségi emlékek)

II



MDCCCCLXVIII

ETRUSZK - MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

II. kötet

— Írta: Kúr Géza —

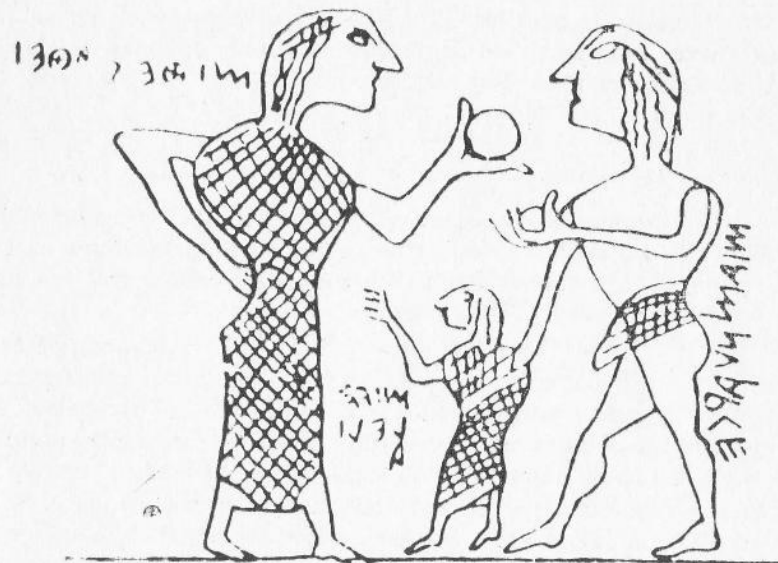


1968. WARREN, OHIO, USA.

Minden jog fenntartva. — Copyright by Kúr Géza
151 Dickey Ave. Warren, Ohio, USA.

“A PARADICSOM FELFEDEZÉSE”

Nem régen kaptam az alábbi képet egy német könyvből kifotografált három, hozzám küldött lapok egyikén, mint olyant, amit — be vallom — a hozzá fűzött “megállapítások” érthetlensége miatt csodálkozással szemléltem.



Könnyű volt leolvasni és megérteni a kép feliratát, mert az írás, a már ismert etruszk, a leirt szöveg pedig magyar ember számára félreérthetetlen, de a kísérő sorok minden szavából kérdőjel gyanánt meredt felém, hogy milyen ember az, aki még arra is képes, hogy az istenséget rabszolgatartó uraság gyanánt kisajátítja germán-fajtája javára.

A könyv címe: “Die Entdeckung, des Paradieses”, ami Franz von Wenderin írásából 1924-ben, Braunschwig/Hamburg-ban Georg Westerman nyomdájában jelent meg.

Felmerült kérdésemre azonban mégis kaptam feleletet, amidőn olvastam, hogy Heinrich Zillich szerkesztésében Münchenben megjelent “Südostdeutsche Vierteljahresblätter” legújabb számában egy Joseph Wekerle nevű nyelvész, hasonló hangon muzsikált bele a világba. Így aztán már tisztán állt előttem, hogy a politika termeli ki az ilyen szeilemi torzszülötteket, mert Joseph Wekerle ur írásából üvölt az ezeréves német törekvés, — melynek legtökéletesebb eszköze a Habsburg dinasztia volt

— hogy germán rabszolgaságba hajtsa, vagy kipusztítsa teljesen a magyar nemzetet. Az efajta írásoknak természetes tölteléke a halálra, vagy leigázásra szánt népnak értéktelen gyanánt való bemutatása, gyalázása, amihez Wekerle ur utolérhetetlen hazugságokkal próbálja elbolondítani az erre amagy is hajlamos és előre elkészített világot.

De egyelőre tekintsünk rá a "Paradicsom felfedezésének" bemutatott adatára.

A kép feliratát — ismétlem — könnyű leolvasni és megérteni. Ime, a betakart testü, kifogástalanul felöltözött nagyobb női alak feje mögött jobbról-balra ezek a szavak olvashatók:

MI ΘES AΘEI

Ezeknek a szavaknak mai magyar nyelven az értelme:

<i>mi</i>	hiánytalan azonos a magyar "mi" személyes névmásnak, de mert az etruszkban nincs megkülönböztetés az egyes és a többes között és mert egy személyről van szó, a magyar: "én" a jelentése.
<i>θes</i>	A "θ" igen sokszor "d", de kb. ugyanannyiszor "t" (néha mást is) jelöl. Az "e" hangzó változatlanul az, mint a magyarban, az "s" pedig jele az "sz"-nek is. Ezek szerint a szó az előbbi személyes névmás után: "én tesz", mai magyarsággal így hangzik: "teszem". A multban az igeragozásban a személyi ragokat sokszor a személyes névmások pótolták, amelyek a mai nyelvben a cselekvést jelző ige előtt feleslegesek, mert már az igerag megmondja, hogy ki a cselekvő. Meg kell jegyezni még azt is, hogy a "tesz" szó csak eltolódott értelemben azonosul a "cselekszik", vagy a csinál, igékkel. Eredetileg: valahová valamit oda tesz, elhelyez, ad volt a jelentése.
<i>aθei</i>	Összetett szó. Első fele: 'aθ', hangzásban és értelemben azonos a magyar "édes" szó tövével (etruszkban az "a" és "e" hangzók gyakran felcserélődnek). Az "ei" pedig, mint a finn "eije", sokszorosán, nagyon jelentésű szó töve, ebben az értelemben kapcsolódik hozzá.

Az összefüggő szöveg ezek szerint így hangzik:

ÉN ADOM, ÉDES NAGYON

A másik kisebb női alak mellett ezt a szöveget olvassuk:

MI FELEL IA

Ennek a három szónak csak az utolsójához kell annyit megmondani, hogy a régi magyar nyelvben hiányzott a szavak elejéről a ma használt "h" hangzó, ami kétségtelenül idegen hatásra tapadt beszédünkhez. És ez így volt az etruszkoknál is. Az "ia" szó tehát a mai magyar kiejtés szerint "hia" azaz **hijja (hiánya)** valaminek, tehát e szóval azonos hangzásban és értelemben. Eszerint előttünk áll a három szavas mondat kétségtelenül helyes magyar értelme:

ÉN FELELEM HIÁNYZIK (nekünk)

A férfi alak kezében is van alma, de sokkal kisebb, mint amit a nő kínál neki. Erre a kisebb almára hivatkozva adja meg a nőnek a választ:

MI AM NU AR KE

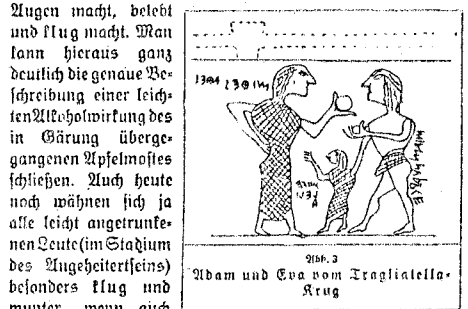
<i>mi</i>	jelentését ismerjük.
<i>am</i>	kétségtelenül az "Amen" imázáró szó gyökere, ami azonban nem a belemagyarázott "ugy legyen"-t jelenti, hanem az imádkozásban Isten akaratán való megnyugovást, közhasználatban pedig a megelégedést, nyugalmat, megbékélést, az életsorsba beletörődést.
<i>nu</i>	a "nyujt" magyar ige hangzási és értelmi azonos.
<i>ar</i>	Ez a szó kettős jelentésű. Jelenti az árok , határ szavakat, tehát valaminek a végét, de jelenti az áradatot sokaságot, tömeget is. Itt arra kell gondolnunk, ami az ember életszükséglete kielégítésének határa, azaz, ami élete fenntartásához elégséges. A határ szó ebben az értelemben még 60-70 esztendővel ezelőtt használatos volt magyar vidékeken. Egy elemi-iskolai vers így oktatott hajdan engem is:
	"Egyél előled, ha van mit, más elől el ne végy semmit. Akármilyen jót kínál a tál, Jusson eszedbe a határ!"
<i>ke</i>	többször előfordul "ka" formában is (említettük, hogy az "a" és az "e" hangzó egyenlő értékű az etruszk nyelvben), s mint ilyen hiánytalan azonos a finn: "ka" ("kah"), ime, itt van jelentésű szónak.

Ezek szerint a férfi a nő ajánlatára, a nő felé nyújtott almára célozva azt mondja:

ÉN ELÉGEDETLEN NYUJTOM ELEGENDŐ
VAN ITT.

Ezek után szükségesnek velem Franz von Wenderin munkájából a hozzám küldött 67-68-69 lapok fényképét kisebbitett és a folyó szöveg szerint összeillesztett másolatban bemutatni:

Sie wollten Gott gleich sein, berichtet truden die Bibel (1. Mos. III, 5). Die listige Schlange hat Adam und Eva erzählt, daß der Genuß der Frucht nicht tötet, sondern klare Augen macht, belebt und Klug macht. Man kann hieraus ganz deutlich die genaue Beschreibung einer leichtschwebenden Apfelmoses schliessen. Auch heute noch wähnen sich ja alle leicht angetrunkenen Leute (im Stadium des Ungeheiterseins) besonders klug und munter, wenn auch der nächsterne Mensch anderer Meinung ist. Ubrigens heißt ebräisch Kelter = gath (githoth), was wiederum Klangverwandt mit Gote ist. Most heißt ebräisch Tyrosch = Wein des Germanengottes „Thyr“ oder kurz Göttergetränk (das für Erbräer verboten war). Also auch hier ein Zusammenhang.



1384, 139, 140
2165, 3
Adam und Eva vom Traglilatella-Krug

Zu der Apfelfrage haben wir außerdem noch eine andere hochwichtige Urkunde einzig in ihrer Art. Schon im Jahre 1877 wurde unter anderen Gegenständen in der Nähe von Rom bei Traglilatella ein jetzt im Privatmuseum des H. Tommasi Tittoni befindlicher Tonkrug mit Bildern und Inschriften gefunden, der jedenfalls zu den merkwürdigsten Funden gehört, die je auf italienischem Boden ausgegraben wurden.

Unter anderen Paradiesbildern befindet sich eins, worauf eine mit gewürfeltem Elyon bekleidete Frau einem fast nackten, nur mit einem Lendenschurz bekleideten Manne gegenübersteht, dem sie Apfel gibt, aber nicht umgekehrt, wie es anfangs gedacht wurde, d. h. als würde der Mann dem Weibe Apfel geben, denn die Hand des Weibes ist höher, die des Mannes tiefer gehalten. Die Hand der Frau ist auch weit ausgepreizt, der Daumen und die anderen Finger sind weit auseinandergebogen, ja sogar überbogen, während sie bei dem Manne zusammengesetzt sind, was also direkt auf ein Schenken des Weibes „an“ den Mann weist. Ubrigens nimmt auch das Weib dem Manne gegenüber eine hervorragende Stellung ein, indem sie herrisch die rechte Hand an ihre Hüfte legt, während der Mann mehr eine untergeordnete, fragende oder die Stellung eines Überraschten einnimmt.

Aus den schwedischen Urkunden ist es ersichtlich, daß es gerade umgekehrt war, daß nicht Eva die Anfängerin war, sondern die Erbräer, und Eva nur verführt und geraubt war, was sich auch durch die befreite Jungfrau auf einem anderen Bilde desselben Kruges (siehe unter Abschnitt Eva) bestätigt. Andererseits wäre hier ein Widerspruch, denn wie kann eine Jungfrau befreit werden, die selbst die Urheberin der sogenannten Gefangenschaft oder des Anstresses an die Erbräer gewesen wäre. Da die schwedischen Urkunden als

absolut unverständlich zu gelten haben, so wird durch diese Verwechslung bewiesen, daß die Traglilatella-Darstellung schon längst Sage gewesen ist: Zwischen Adam und Eva ist ein Zwerg (mit der biblischen Schlange identisch), der eifrig auf Eva einredet. Auf diesem Bilde zwischen dem Zwerg und Eva sind zwei Namen geschrieben, die von links nach rechts die Namen EDIM und HEVA oder IVEVA ergeben.

Von rechts nach links, d. h. im Zurücklesen, aber die Namen MI-VELENA (= mi veleno), was auf Helena in der Sage „Der Apfel des Paris“ deutet (Näheres über diese Inschrift im Abschnitt Troja). Veleno = griechisch felein, glänzen; Helena = hell, blond; Helios = Sonne. In der Edda ist svalin = Sonnen Scheibe. Griechisches elyo = ich winde; elio = ich schließe ein; eliar = Umhüllung; elinos = Ranke. Die Silbe fel(-ena) = vel ist verwannt mit val, var. Sonderbarerweise heißt vara „Garten“ im Sanskrit (also Eden-Garten); vara jani = einschließen; litauisch su-verti = schließen; Valas oder Valant = Pallas (= Phalatos) = Aphel... = Apfel hätte dann die Bedeutung des Einschließens, Umhüllens (resp. Umhüllerin) oder Umwallers = der, der einst lehrte, wie man auch Wäsche, Festungen und Burgen anzulegen pflegte. Hephæstos (Hephaistos) = Gefäßfler (von dem Wort fest abgeleitet) oder Adam der Frauenauber. Er seßelte seine Gattin, die Venus (= Eva, Pallas-Athene), samt ihrer Mutter, indem er sie mit seinen Kriegern (lies ebräische Revolutionäre) in Nege fing, so daß sie den „Apfelbaum“ oder auch andere Orte nicht mehr verlassen kann.

Diese Sage ist in ganz Europa verbreitet. Auch der Teufel und der Tod kommen darin vor. Baland heißt also der Einschließer. Baland ist auch aus Bal = Pfahl entstanden, also Pfahlbewohner, kurz Pfahling oder Pfahlwand. Veleno kann dann nur die Einschlossene, die Gefangene und mit Eva gleichbedeutend sein. Diese Paradiesfrage ist seit Urzeiten von den verschiedenen Stämmen, Freund und Feind, in alle Winde verstreut und verschieden ausgelegt worden. Immerhin, nachdem man den Anfang des Fadens aus dem Knäuel herausgefunden hat, läßt sich alles nach und nach entwirren und identifizieren.

Auf dem Traglilatella-Krug ist nicht nur der „Apfel“ bildlich bestätigt, sondern auch die Sage von Paris und bei Hephæstos durch den „Apfelbaum“ bestätigt, und so auch hier mehr als einmal widerspruchlos als Apfel bewiesen.

Nachdem nun die adamitisch-ebräischen Sipptafeln (Adam usw.) wegen ihres Verhaltens aus dem Paradiese hinausgewiesen und in ein schlechteres Land verjagt waren, regten sie sich sehr darüber auf, als sie merkten, welch einen schlechten Tausch sie gemacht hatten und um wieviel schwerer das folgende „freie“ selbstherrliche Herdenleben war als das frühere wohlgeordnete Sklavenerhältnis mit den Göttergermanen (vgl. auch die sogenannte „Freiheit“ als Errungenschaft unserer Revolution), und schwor den Germanen (vgl. 1. Mos. IV, 23, 24) siebenundsiebzigfache Rache. So hat sich in der Tat die ganze eigenartige Apfelsage abgespielt.

Ehhez az idézethez akaratlanul is kapcsolódik a kép etruszk felirata és annak magyarul értelmes leolvasása után az a megjegyzés, hogy ha a kép a „Paradicsom felfedezését” mutatja, akkor bizonyos, hogy elfogadott társalgási nyelv volt ott a magyar. Nem állítom, hogy igaza volt a még most is gunyolt Horváth Istvánnak, mikor 1827-ben, a zirci apáthoz írott egyik levelében azt vetette papírra: „Azon soha nem képzeltem meggyőződésre jutottam, hogy a Mindenható az első emberben magyart alkotott”, de érdemes elkönyvelni, hogy ő már tudta azt, amit a mezopotámiai ásatások bizonyítanak, hogy az Ádámról és Éváról szóló hitrege a turáni népek ősmondája volt. A most tárgyalt etruszk, tehát turáni kép eredeti felirata idevonatkozólag szintén figyelemreméltó bizonyíték, tehát tárgyunkkal kapcsolatban meg kell mondani még valamit.

Ha a kép a „paradicsomi alma” jelenetet ábrázolja, és e valószínűnek látszó feltevés mellett megvizsgáljuk a „von Wenderin-i” állítást, hogy Évát a boldog rabszolgasorsból, a csorda szabad életre kiüzött Ádám elcsábította, az etruszk szöveg kétségbevonhatatlanul bizonyítja, hogy egészen fordítva volt a dolog. A germánok átminősített Éva csábította Ádámot, akinek azonban nem kellett a „germán család”, bár nem németül, hanem turáni nyelven kínálták neki azt.

Befejezésül az elmondottak után, Franz von Wenderin és 42 esztendő múlva nyilatkozott Joseph Wekerle germán próféták „tanításai” mellé utmutató gyanánt nb. figyelmébe ajánlom az egész „kultur-világnak” azt, az ezeréves tapasztalatok alapján kialakult magyar vezérelvet, amit a költő Zrinyi Miklós a „Szigeti Veszedelem” hatodik énekében még a török szultán szájába ad:

„Ki nem esmérheti német barátságát,
Leginkább magyarhoz gonosz akaratját? ...

de ami aztán, mint életszabály kitörölhetetlenül belevésődött minden gondolkodó magyarnak a lelkébe.

Fontos ez, mert bár a szörnyű megpróbáltatások között eszét el nem vesztett magyar még vallja, ... de az „a z t m o n d j á k” elhívésére ránevelt „kultur-világ”, sőt annak vezető tényezői is, sokszor beveszik a nekik ügyesen feltálatl maszlagot.





A PYRGI-i etruszk arany-táblák felirata

Sok minden van a világon, amivel még az u.n. nagy nemzetek is szívesen dicsekesznek, mint ősi kulturájuk bizonyítékaival. Ilyen a sok között például az angol "Magna Carta". Vita tárgyát képezi ugyan még ma is a történészek között, hogy ez váltotta-e ki a magyar "Arany Bullát", ami hét esztendővel később iktatódott törvénybe, vagy megfordított az eset. Tudni kell ugyanis, hogy a francia származású, de egészen kicsi korától kezdve, Angolországban, angol királynénak nevelt Plantagenet Margit kíséretében, mikor első férje, II. Henrik angol király legidősebb fiának, Henriknek halála után, 1186-ban III Béla magyar király vette feleségül, Magyarországra érkezett és telepedett meg Robertus Angelicus magister is. Ez pedig (1207-ben székesfehérvári prépost és királyi kancellár, majd 1209-ben veszprémi püspök, majd később esztergomi érsek) 1215-ben, a laterani zsinaton hónapokig tanácskozott Langton Canterbury-i érsekkel, a Magna Carta szerzőjével. Kérdésbe jöhet tehát, vajon nem adott-e át neki valami magyar gondolatot, amikor az angol király és az érsek közötti ellentétéről is tárgyaltak ott...

Közismert az "Arany Bulla" előtti multból, hogy a királyok tulka-pásaival szemben az ősi vérszerződés alapján fegyveres ellenállást is fejtettek ki több esetben a magyarok, bár ezeket más színben mutatja be a történelem. Legtöbbré a törvénytelen lázadás bélyegét nyomja rá éppen úgy, mint nemzetünknek az "Arany Bulla" 31. t. cikkéhez való ragaszkodására, illetve ennek alapján a magyart kiirtani akaró Habsburgok elleni szabadságharcainkat ilyenek állította a világ elé e tömeg-gyilkosok szolgálatába kényszerített "történet irodalom".

Mégis nehéz kimondani a véleményt, hogy magyar hatásra született meg a "Magna Carta". Ha azonban figyelembe vesszük a Pyrgi-i etruszk tábla feliratának megértett szövegét, akkor szinte természetesen tör fel a megállapítás, hogy az angol "Magna Carta" is a magyar faj lelki hatására született meg.

Egy pillanatra meg kell állnunk a szónál: P Y R G I. Ősrégi etruszk városnak a neve ez. Rokonságba hozzák értelmét a görög "pyrgos" torony jelentésű szóval, sőt egyesek egyenesen ebből eredőnek állítják. Csak ugyan rokon a szó hangzása és kevés eltolódással az értelme is, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy az etruszkban e szó, két más etruszk szógyökérre bomlik fel, tehát így nem lehet kölcsönzött, hanem kétségtelenül eredeti.

A "Pyrgy" név két szóból tevődött össze, u.m. a "pyr" és a "gi" szavakból (A "p" igen sokszor "b"-nek, az "y" általában "ü"-nek, a "g" több esetben "gy"-nek olvasandó). Eszerint az előbbi szó azonosa

a magyar "bürü" (védett, árokkal körülzárt, rendszeren fákkal sűrűn be-nőtt lapályos területnek a neve), az utóbbi pedig hiánytalan megfelelője a "gyi" szónak, amit a lovak futásra biztatása, tehát sietésre ösztönzés mellett a kitűzött célíg, a határig való rendületlen kitartás fogalmának a megjelölésére is használnak némely vidéken a magyarok. Pl. a küzdelmes munkában állhatatos valakit "gyihos ember" névvel tiszteltek a falusi magyarok. Érdekes, hogy az erdélyi határhegyek között vannak a Gyimesi havasok".

A két szó együtt, mint városnév, határ erődöt jelenthetett, mert Pyrgi a tengerhez közel feküdt és mint ilyen tenger felőli támadásoknak kitéve lehetett.

Megemlítem még, hogy Szigetvár közelében is van egy "Bürüs" nevű helység, ami hajdan a Dráva kiöntéseiből támadt mocsarak között épült vár védelméhez tartozott.

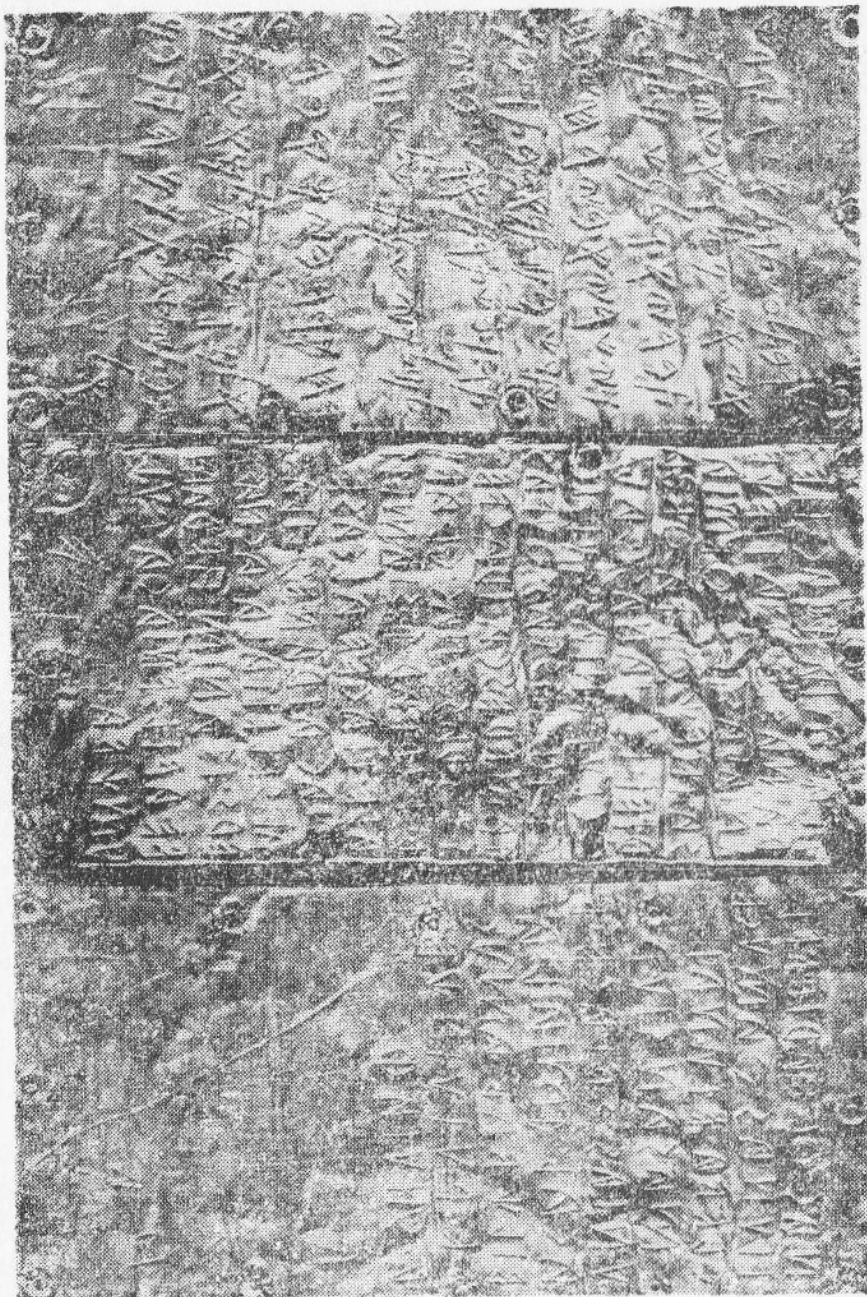
Pyrgi, mint a többi etruszk város-állam, kétségtelenül független, külön király uralma alatt álló volt, de mint szélső törzsnek, a többi felé is lehetett vállalt kötelessége. A Kárpát medencebeli Árpád-féle magyar szervezkedésben pl. a Szerémség néven ismert terület ilyen előretolt határ-bástya volt az ellenség felé.

A szóba került két tábla — feltételezhető, hogy — valamelyik pyrgi-i királynak az ellenséggel szembeni magatartását bírálja, de valószínűbbnek látszik, hogy máshonnan kerültek ezek a táblák a karthágóival együtt oda.

A Horizon (Summer 1966) 106-ik oldalán írottak után: "... nothing touches the discovery of July 8, 1964, in a niche between the two temples: the three tablets already mentioned carefully folded..." elképzelhető, hogy harcok alatt rejtették el a várbeliek az aranylapokat az ellenség elől, de a "Die Ausstellung: Kunst un Kultur der Etrusker" (1966, maj. 4-sept. 4) katalogus 72-ik oldalán írottak más-féle terelik a gondolatokat. Ez a szöveg így szól: "Zwischen den beiden Tempeln in einer sorglich aus Tuffblöchen und Terrakotteplatten in später Zeit Zusammengestzten Kiste kamen im Jahre 1964 drei Goldbleche aus Licht..."

Ennek alapján arra gondolhatunk hogy az elpusztult Pyrgi etruszk város romjai között idegen rablók takarták be gondosan egy ládába értékes zsákmányukat...

A kérdéssel kapcsolatban azonban elsősorban és igazán csak a táblák felirata a fontos, mert ez olyan bizonyítvány az etruszkok magas műveltségéről, s e népnek az embert nem istenítő, hanem a valódi értéke szerinti megbecsüléséről, még ha király volt is az illető, amelyhez foghatóval más nemzet nem dicsekedhet ezen a világon.



Az etruszk táblák felirata szavakra bontva és ezeknek jelentése a következő:

hat

A "h"-nak olvasott betűt általában kétfelé szakítva: "i"-nak és "t"-nak olvassák, bár olvasható a "t" helyett "r" is, mert az "r" etruszk írásjelei között van olyan, melynek vonalai a függőleges betűszár felső részén levő horpadások helyét pontosan betöltik. A "h" jel valószínűsége mellett szól azonban a betűsor végén olvasható "he" szó első betűje, amely szerint, ha a szöveg elején "i"-nek olvasott elmosódott vonalat a "t"-nek látszó vonalaktól nem különítjük el, akkor hiánytalanul mását mutatja ennek.

A "hat" etruszk szó értelmi és hangtani azonos a finn: "vati" követel jelentésű ige, de kétségtelenül rokon vele a magyar "vagy" szó is, aminek népies kifejezése: "hadd" (Pl.: Hadd legyen az enyém valami) pedig tökéletes megfelelője. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a "hat" szó utolsó betűje többször felcserélődik az etruszkban "θ"-val értelelem változás nélkül. (Krall: Die etruskischen Mumienbinden des Agrämer (Nationals-Muzeums, Wien 1892)-ben Col. IV. 4, 16 alatt "hat-ec"-et, Col. IX. 4, 12, 20 alatt pedig "haθ-ec"-et olvashatunk.). A "θ" kiejtése egyformán lehet "t", vagy "d" hangzó.

Meg kell említeni még azt is, hogy a betűsorok szavakra bontásánál az írásos emlékeken látható pontjelek általában nem irányadók. Néha a pont éppen olyan kötőjel, mint esetleg egy-egy szó utolsó betűjén levő ékezet, amely jelzi, hogy utána hozzátartozó szó következik, máskor pedig csak a betűk közé került hézagokat töltik ki. Ennek igazolásául rámutatok pl. Franz Bücheler: Campanisch-etruskische Urkund című tanulmányában a latin betűkre átírt szövegből, mely az eredeti agyagtábla pont jelzéseit hiánytalanul mutatja, egy félreérthetetlen tényre. A szöveg 16-ik sorában olvasható "tulas. ne. natiuras" betűcsoportot a 17-ik sorban: "tula sne nati iuras" szavakra bontva találjuk. Ez a magyarázata, hogy a "hat" szó utolsó betűje előtt a táblán olvasható pontot figyelembe nem véve kapcsoltam a három betűt értelelem szerint egy szóba össze.

mi

A "hat" szó szorosán összefügg ezzel. A mai magyar nyelvben az ige személyragjai fejezik ki azt, amit itt még a személyes névmás pótol. A "mi" ugyanis teljesen azonos a magyar "mi" személyes névmás-

sal, de a szövegben és általában az etruszk nyelvben az egyes szám első személyét is jelöli. Ezek szerint a "hat-mi" (követel-én) mai magyarsággal **követelem (óhajtóm)** jelentéssel áll a szövegben.

<i>aχ</i>	azonosa a magyar "ah", sóhajtást kifejező szónak.
<i>cac</i>	közismert magyar szó a gyermek bélsarának megnevezésére: lágy, puha jelentéssel, ami átvitt értelemben erőtelen, gyávát, hitványt jelentett és jelent ma is a magyar népi nyelvben.
<i>he</i>	folytonosan, kitartóan, állandóan.
<i>ramasi</i>	hiánytalan azonosa a magyar "rêmes" szónak, melyhez az "i", mint melléknévi igenév képző rag kapcsolódik.
<i>fasiē</i>	hangtani és értelmi azonosa a magyar "feszít" (megakaszt, visszatart) igének. Az "e" hangzó pedig szóvégződés jelentő módban.
<i>xe</i>	hajtás, haladás , Azonosa a magyar "hej", "haj" kiáltásnak, mely "haj-rá" összetételben, mint katonai vezényszó élt a magyaroknál a legutóbbi időkig.
<i>uni</i>	a magyar "unszol" ige tövének hiánytalan azonosa, az "i" pedig a kijelentő mód ragja. Az "uni" tehát magyarra unszoló, sürgető jelentéssel fordítható megfelelően.
<i>alas</i>	hangtani és értelmi azonosa a magyar "alássan" szó töve, ami megalázkodást jelent. Közismert a magyar "alássan kérem" kifejezés az alázatosan kérem helyett. Az "alas" etruszk szó jelentését a szövegben megalázkodó, gyáva szóval adhatjuk hiánytalanul vissza.
<i>tres</i>	a "tér" magyar szónak hiánytalan azonosa magánhangzó kihagyásos leírással, amit az "s" rag, "e" kötőhang után az előbbi szóhoz kapcsol (t.i. a megalázkodót kell helyéről elüzni.)
<i>eθ</i>	idő, idült, időben, vlmnek az idejében.
<i>em</i>	hiánytalan azonosa a magyar ámít ige tövének.
<i>ia</i>	hijja van (a régi magyar nyelvből is hiányzott a szó elejéről igen sok esetben a "h" hangzó), hiányos, üres, hiányzik.
<i>sa</i>	A "saját" magyar szó első szótagjával azonos hangzásban és értelemben. Ez pedig, mint azt a finn,

ma is **elő jatka**", tulajdont jelentő szó ismeretében megállapíthatjuk, **egy** személynek tulajdonát hangsúlyozza ki; kétségtelenül az etruszk szó, az "egy" **számnak a neve.**

<i>mex</i>	összevont leírása a "menax", menő jelentésű szónak. A "mena" jelentése ugyanaz, mint a magyarban a "mene" szóé, az "χ" rag pedig az igéből melléknevet képez és így a "mex" jelentését: menő, haladó szavak valamelyikével adhatjuk meg.
<i>θuta - (i)</i>	Összetett szó: "θu", beszél (ősi magyarban és tájszóban ma is: dudog , vagy kissé eltolódott értelemben általánosan ismert szó: dadog) és a "tai" szavakból, mely utóbbi értelmi és hangtani azonosa a vogul: "taj" megfelelő, képes valamire jelentésű szónak.
<i>θefa</i>	összetett szó: θei, rendetlenség, zavar és "fa": fuj, kilehel, származtat jelentésű szavakból
<i>ri</i>	hiánytalan azonosa az ősi magyar rian szó gyökerének (A Balaton jegének megrepedését ma is rianásnak mondják). A szó jelentése tehát: szakadás, széjjelválás, bomlás.
<i>ei</i>	hiánytalan azonosa a magyar „ ijed ” szó gyökerének
<i>veli (v = f)</i>	felség, király
<i>anas</i>	azonosa a finn: "ani" gyakran, nagyon jelentésű szónak
<i>sal</i>	ugyanaz, mint a magyar "szál", vékony, ingtag, gyenge
<i>kilu</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "kell" szónak, az "u" szóvégződés a kijelentő módot mutatja, tehát szükséges jelentéssel írjuk a következő állítmány elé.
<i>af</i>	apró, kevés
<i>nias</i>	hiánytalan azonosa a magyar "nyitás" szónak, amit mert a szövegben kétségtelenül a király felvilágosításáról van szó — a mai magyar szóhasználat szerint is — "megnyitni a szemét", felvilágosítani értelemben adhatunk vissza egészen pontosan.
<i>turuc</i>	azonos hangzásban és értelemben a magyar "torol" dorgál igével
<i>ce</i>	ez, az
<i>munistas</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "mondás" (beszéd, kijelentés) szónak

<i>θufas</i>	buzgóság, szeretet
<i>tamera</i>	támadni valaki ellen, de jelenti a fakadást is.
<i>ilacve (ilucve)</i>	rossz, ártalmas, veszélyes
<i>tule</i>	szél, vihar (Csallóközi mondás: nagy vihar lesz, tutul a szél)
<i>rase</i>	hiánytalan azonos a magyar ráz , rángat, elsodor) igének
<i>nak</i>	értelmi és hangtani azonos a finn: " näke " megfontol , észrevesz , meglát jelentésű szónak.
<i>ci (c = k)</i>	fut, siet, menekül (azonosnak látszik a magyar " gyi " szóval, amit a lovak futásra biztatásánál használnak ma is.
<i>avil</i>	avul ideje elérkezik
<i>χur (χ = k)</i>	ősregi sumir neve a hazának, de ami az etruszkoknál is hazát, országot jelentett.
<i>far</i>	fáradt , beleunt valamibe
<i>tesi</i>	pityergés, sopánkodás
<i>ame</i>	megnyugovás . Kétségtelenül azonos az imazáró "Amen" szóval, ami nem a belemagyarított "ugy legyen"-t jelenti, hanem az imádkozás után az Isten akaratán való megnyugovást, ez esetben pedig a helyzetbe való beletörődést
<i>it</i>	hozzáad, azonos a finn "jat-ka" szó tövével, ami tulajdont vagyont jelent.
<i>ale</i>	alásni , leesni, de jelenti az alacsonytságot, mélységet is.
<i>ilacve</i>	rossz, veszélyes
<i>alfase</i>	lelapulás , megalázkodás
<i>nak</i>	meglátni, észrevenni, megfontolni, fontolgatni
<i>atr</i>	világos, nyilvánvaló (a vogul: "äter" szó jelentése: derült, tiszta)
<i>anes</i>	("an: nagy és "es" rag) = nagyon
<i>zilac (zilaχ)</i>	teljes, tökéletes
<i>al</i>	alá , leejt, megaláz
<i>sele</i>	szelesen , esztelenül, meggondolatlanul
<i>it</i>	hozzáad
<i>ala (ale)</i>	mélység, lesüllyedés, elmerülés
<i>acn</i>	"ac": makacsság jelentésű szó "n": hely,- mód,-

	időhatározói raggal mozdulatlan értelemmel fordítható
<i>afu</i>	bágyadtság , gyávaság
<i>ers</i>	erős , rendkívüli, határozott
<i>itan</i>	it = hozzáad, gyűjt + an = nagyon = nagyon takarékos
<i>im</i>	"eme" ősrégi magyar szóval azonos hangzásban és értelemben: asszony
<i>heremve</i>	"herem": verem , eltart, ellenáll jelentésű szó a "ve" raggal: ellenálló , közködő, jelentést ad.
<i>avil</i>	megöregszik, megavul
<i>uni</i>	unszolás, követelés, bantalom
<i>aca</i>	ősregi magyar szó: "ac", gyors, hirtelen (az "a" szóvégződés módhatározó rag).
<i>pul</i>	"pu" etruszk szó hiánytalan azonos a magyar "bu", az "l" pedig ebből igét képez: busul , elkeseredik jelentéssel.
<i>umχva</i>	Az "um" etruszk szó hiánytalan azonos a magyar omol (omlik) ige tövének, A "χva" rag fokozza a szó jelentését, tehát kb. az " összerogyik " kifejezés használható a magyar szövegben.
<i>θe (θei)</i>	rendetlenség, zavar
<i>farie</i>	fáradt, szánalmas, nyomorult
<i>vel (v = f)</i>	felség, király
<i>hunas</i>	hiánytalan értelmi és hangtani azonos a magyar " hunyászkodás " szó, aminek közismert jelentése: összehuzza magát, gyáván meglapul
<i>θamuce</i>	határozottan, szabatosan, igazságosan
<i>clefa</i>	Összetett szó. " Cle " a magyar közel szónak értelmi és hangtani azonos a " fa " pedig, mint láttuk, a " fuj " szavunk megfelelője. Az összetett szó magyari értelme tehát: közelről érint, szemben vagyunk vele , "közelről jön a szele", ma is elő közmondás hiánytalan azonos.
<i>et</i>	vezér, első,
<i>an</i>	erős, nagy
<i>al</i>	alacsony, kicsi, törpe
<i>masan</i>	"mas": messze , az "an" itt mutató névmás: innen jelentéssel.

<i>tiur</i>	szoritani, szorosán tartani, összetömni
<i>unias</i>	ismételt követelés, unszolás, sürgetés
<i>fel</i>	felel, válaszol
<i>ace</i>	azonnal
<i>vacal</i>	értelmi és hangtani azonosa a ma is élő "vacak" magyar szónak, ami alatt valamire még alkalmas tárgyat értenek a jelen időben. Eredeti jelentése kétségtelenül megfelelő volt.
<i>tmial</i>	a "tombol" magyar ige értelmi és hangtani azonosa. De értelmi megfelelője a zavarkodik , (zavart csinál) magyar ige is
<i>vilx</i>	azonosa a magyar villongás (zugolódás, viszálykodás) szónak
<i>val</i>	azonosa a magyar "választ" ige tövének, kiválót, választottat jelent
<i>amuce</i>	azonos az imazáró "amen" szó gyökerével, tehát a szó (a "ce" raggal) megnyugodva, beleegyezve jelentéssel fordítható valószínű helyességgel magyarra
<i>pul</i>	mint láttuk: busul, elkeseredik
<i>umxva</i>	mint láttuk: összeomlás, pusztulás
<i>snui</i>	szenny
<i>af</i>	apasztás, kisebbedés, pusztulás

E szófejtés szerint a két etruszk arany táblán bemutatott szöveg összefüggő értelmes jelentése a következő:

I.

Követelem: a sóhajtozó hitvány állandóan rémülést okoz, megakasztja a haladást. Űzze el a gyávat helyéről idejében, ámitás nélkül egy haladó, aki beszél és cselekszik is. A rendtelenségből származó bomlás ijesztő. A felség nagyon ingatag, szükséges keveset megnyitni a szemét, megdorgálni. Ez a beszéd szeretetből fakadt. A veszedelmes szél elsodor, észre kell venni a menekülés idejét. Az ország fáradtan sopánkodik, beletörődése növeli mélységét a rossznak. Megalázkodás fontolgatni, világos nagyon. Tökéletesen lealáz, esztelenül fokozza a sülyedést a mozdulatlan bágyadtság. Az erős, nagyon takarékos asszony küzködve megöregszik, de a bántalom hirtelen elkeseríti és összerogyik.

II.

A rendetlen nyomoruságnak, a felség meghunyászkodásának határozottan közelről fu a szele. A vezér legyen nagy, a törpe messze el innen. Szoritani kell unszolva, feleljen azonnal kielégítően. A tomboló villongásba a választott ellen, belenyugszom, de busit az összeomlás a szenny eltávolítása miatt.

Oda kívánczik e szöveghez annak a kihangsúlyozása, hogy ez, a két aranytáblán, két véleményt, ítéletet örökített meg. Az első előadta, feltárta a helyzetet és javaslatot terjesztett elő, a másik pedig ezt. alapos megfontolás után elfogadta és megerősítette.

Elképzelhetetlen azonban, hogy két személy döntött volna országos kérdés felett. Jogos tehát a feltevés, hogy a táblákra írott szövegeket, külön-külön erre hivatott emberek csoportjának előzetes megtárgyalása termelte ki, illetve egy közülük valónak előterjesztését határozat gyanánt elfogadták. Kétségtelennek látszik, hogy két ilyen testület áll előttünk, melyek közül az első határozatát a második már jogerőre emeli. Mintha a mai parlamentek és szenátusok képe tünne elő ebből a régi etruszk multból a legnemesebb, minden szolgáléküségől mentes formában.

Ezek után azonban a szöveg semmiesetre sem azonosítható értelemben a karthágói aranytábla feliratával, amit az alábbiak szerint értelmezett a "Horizon" for Summer, 1966. számának 106-ik oldalán M. I. Finelly:

"To the lady Astrate. This is the sacred place made and given by Thefarie Valianas, king of Cisra, in the month of the Sacrifice of the Sun in gift within the temple and sanctuary (?) because Astarte has raised (him) with her hand (?) in the third year of his reign, in the month of Krr, on the day of Burial of the Divinity. And the years of the statue of the goddess in her temple (are as many) as these stars."

Kétségtelen az is, hogy az etruszk szöveg meg nem értéséből, sőt a szöveg betűsorainak helytelenül való szavakra bontásából vetődött fel az idézett angol-fordítás után a következő sorok egyikében a kérdés:

"Why furthermore does the longer of the Etruscan texts call her Astrate-Uni?"

Az etruszk szövegben ugyanis a harmadik sorban "unialastres",

három szoból összeírott betucsoport, helytelenül kétfelé torve, fordított sorrendben hasonló hangzásban az elképzelt isten-nevekhez, értelemben azonban nincs benne semmi ezekből való.

* * *

Befejezesül meg annyit, hogy az arany lapokra írott etruszk rendelkezés, majd a közel kétezer esztendő múlva hasonló célu, de már pergamen-re írott magyar "Arany Bulla" teljesen azonos lelkiségből fakadt. Okvetlenül kérdésbe jön, miért írták aranylapra az etruszkok ezt az intézkedésüket, de az is, hogy miért ütöttek a magyarok efajta törvényükre arany pecsétet.

E kérdésekre való természetes válasz kétségbevonhatatlan bizonyítéka az etruszk-magyar azonos lelkiségnek. A királyi méltóság elismeréséből és tiszteletéből fakadt mind a kettő. Az etruszkoknál az aranylap a választott királyt illette, mégha a királyi polcon hibákat követett is el, amiért bűnhődnie kellett. Hasonlóképpen a minden más törvénytől pecsétjével megkülönböztetett magyar "Arany Bulla", a választott felségnek adott tiszteletet, nem pedig a királyi kötelességeiről megfélekezett embert, aki ellen a fegyveres ellenállás jogát törvénybe iktatta, tüntette ki vele...

Az etruszk is, a magyar is tisztelte a király-urat, de nem volt a királlyal szemben sem szolgálékü, Megkövetelte tőle is a kötelesség teljesítését, a becsületes emberit!

J e g y z e t:

A tárggyal kapcsolatban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a Carolingok családjából származott, "kopasz" jelzővel tisztelt Károly frank uralkodó már 857-ben adott ki egy olyan törvényt, mely szerint a "nagyok" erőszakosan is ellenállhattak a királynak, ha az szabadalmaikat megsérteni merészelt. Tudnunk kell azonban azt is, hogy ez a törvény nem országos érdekeket védett, hanem azoknak a "korona jobbágyoknak" hatalmaskodásait törvényesítette, akik saját birtokukban egészen fejedelmi módon uralkodtak, saját nevükben szolgáltattak igazságot, pénzt verettek, háborut viseltek stb. Horváth Mihály: "Kisebb történeti munkái" Bpest, 1868. művének 13-ik oldalán, Baluze II. 82.-re utalással idézi: "Nullus — t.i. a nagyok közül — parem suum dimittat; ut contra suum legem — etiamsi voluerit, quod absit, rex noster alicui facere non possit." ...



Mayani Zakariás francia nyelvész professzor "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németül is megjelent munkájában a 170-ik oldalon, P. 359.b. után, ahol azt olvasta, hogy egy bizonyos istennőnek édes köménnyel fűszerezett zsirt kell áldozni és ez a kifejezés áll: *eo tuθiu*, megállapítja, hogy ennek szentélyben kellett megtörténni. Majd, mert Palettino írásaiban (P. 100 és 919) találta az etruszk mondatot is: *eiθ fanu*, amit "geheiligte Aufenthaltsort" hozzávetőleges jelentéssel fordított, összefüggésbe hoz az *eiθ fanu* kifejezéssel egy másik írásos emléket is, melynek végén a "fanu" szó feltűnt neki.

* * *

Nem tartozik szorosán jelen szöfejtésünkhöz ez említett két mondatnak magyarázata, mert Mayani professzor-tól idézett alábbi etruszk sorok között a "fanu" szóval nem találkozunk, de mert az "*eiθ fanu*" valószínűleg helyes értelme hozzáillik e szöveghez, mindenek előtt megmondjuk e két kifejezés valódinak látszó jelentését.

A két mondat szavainak jelentése a következő:

<i>eo</i>	idő, tartam, idejében
<i>tuθiu</i>	azonosa a magyar régi "tudi" szónak, "u" rag a felszólítást erősíti, tehát jelentése tudd meg
<i>eiθ</i>	hiánytalan azonos a magyar ijedt szónak
<i>fanu</i>	falu szavunkkal azonos tökéletesen, de régi jelentése szerint, telep ami önálló település volt.

Az első tehát azt mondja: *idejében tudd meg!*..., a másik pedig egy *megijesztett faluról*, régi értelemben *országról* beszél.

* * *

A fentiek után említett írásos emlékről Mayani megállapítja, hogy éppolyan érdekes, mint elcsüggesztő, mert az ember azt hiszi, hogy kalapácsok és fűrészek zaját hallja, amik izmos karoknak munkájából fakadnak és azt képzei, hogy etruszk építészeket lát, akik nagy kőlapokat és fatömböket szállítanak, hogy abból egy szent helyet építsenek.

Majd elmondja, hogy ennek az írásos emléknek nagy része ólomtáblára vésett írás Volterra városból, a szöveg pedig az adományozók névsorát adja nagyobb részben. Nehány betű hiányzik és van a szövegben későbbi betoldás is, aztán meg nem tudják igazán, hogy tulajdon-névről, vagy épületanyagról van szó, amiért Palettino erős vigyázatra inti a felírat megfejtésével foglalkozókat.

Mégis — írja Mayani — szükséges a szövegnek néhány részletét, mint biztos és fontos dolgokat fölhozni, hogy a dokumentumok értéke értetetővé legyen.

Ezért aztán a volterra-i szövegből négy sort, a 11-től a 14-ig terjedőket idézi, de nem eredeti sorrendben, hanem először a 11. és 14-iket, majd aztán a 12 és 13-at, mert elképzelése szerint a szöveg így tartozik össze.

A 11-14-ik sorok értelmét három oldalas elemzés után is az első két szó kivételével, melyeknek jelentését elképzeli, kérdőjel alatt hagyja, a második mondatot, az etruszk szöveg 12 és 13-ik sorát azonban az alábbiak szerint fordítja le:

<i>fave setra fui</i>	“Ein Heiligtum würdig erbauen
<i>θuscu fuimu</i>	Aus Eüche (es) erbauen
<i>larθn pacu</i>	Dem grossen Bachus”

Ezzel a megállapítással szemben azonban, ha az etruszk szöveget eredeti formájába a betűsorok szerint visszahelyezzük, és a betűsorokat a valószínűség szerinti szavakra bontjuk, némelyik betűt pedig, az értelem-ből folyóan és vonalainak hozzávetőlegesen megfelelő mással kicserélünk, akkor a közölt:

cure malave laristna veθa putace zvi cap fuluna
(p) utace

fave setra fvi θuscu fvimv larθu pacv

sorok helyett így állítjuk össze a szavakra bontott egymásután következő sorokat:

cur em ala vel ar is tna veθa
faves etra fvi θuscu
fvim vl arθu pacu
put ace z(uχ) fi cap ful una (p)utace

E. négy etruszk szavakra bontott sor jelentése a következő:

<i>cur (c = k)</i>	azonos az ősrégi sumir, tehát kétségtelenül etruszkrokon, országot jelentő szóval
<i>em</i>	hiánytalan azonos a ámít magyar ige tövének, tehát értelmi azonos a félre-vezet magyar kifejezésnek is.

ala alacsony magyar szó értelmi és hangtani azonos, ami személyre vonatkoztatva nemcsak testi, hanem szellemi alacsonyságot, ostobaságot, kevés értelmet is jelentett az etruszkban, mint a magyarban is. Közismert kifejezés a magyarban “alacsony értelmiségű” vagy “műveltségű”.

vel (a “v”-t inkább “f”-nek olvassuk) felség, király magyar szavak értelmi és hangtani azonos.

ar értelmi és hangtani azonos a magyar **árok**, **határ**, **szavaknak**, de jelöli a **hatáskört**, királynál az **uralkodást** is...

is (néha “eis”) hiánytalan értelmi és hangtani azonos a magyar “**iz**” (**izület**) szónak, amely jelenti az ország részeit (izekre szakadt), de annak tagjait, tehát polgárait is.

tna magánhangzó kihagyásos leírása az etruszk “tena”, ellenálljon, lázadjon jelentésű szónak, és hiánytalan azonos a finn; “teno”, “tene” ellenállás, kitartás jelentésű szavaknak értelemben és hangzásban.

veθa (heθu) tökéletes azonos a finn: “vetä” vezetni jelentésű szónak, de a magyar “**vezet**”-nek is.

faves a **fuvás** magyar szóval azonos hangzásban és értelemben, de mint ilyen jelenti nemcsak a szél fuvását, hanem az emberi harag, az indulat kitörését, tehát bizonyos vonatkozásban **lázadást** is.

etra magánhangzó kihagyásos leírása az “etere” legyen kiváló, legyen erős jelentésű etruszk összetett szónak. (Lásd Martha: La Langue Etrusque című mű 278. 1)

fvi magánhangzó kihagyásos leírása az etruszk “favi” igének, ami az “i” raggal felszólító módban áll, mint pl. a magyar tájszólásban a “tudja” helyett a “tudi”; jelentése tehát: **fujja!**

θuscu értelmi és hangtani azonos a magyar “**tuszkol**” ige gyökérszavának. Az “u” rag a felszólító módot mutatja. A szó jelenti az elüz, elsodor szavakat is.

fvim a “favi” igealak “m” kicsinyítő raggal, tehát a jelentése kb. **sóhajtozó**

<i>vl</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a "val" etruszk szónak és mint ilyen hiánytalan azonos a magyar választott szó gyökerének. Jelentése a szövegben a királyra, a "választott"-ra mutat rá.
<i>arθ</i>	az "ar" = határ, árok , de jelenti a "θ" raggal valaminek az árkából kiszabadulni akarást
<i>pacu (paχu)</i>	A "paχ" szó hiánytalan azonos a magyar "baj"-nak hangtanilag és értelmileg egyformán. A szó az "u" raggal az előbbi szóhoz kapcsolódva a bajból kiszabadulni akarást jelenti.
<i>put ace</i>	hiánytalan azonos a magyar "buta" szónak tökéletesen azonos a magyar "acél", kemény, erőszakos jelentésű szóval.
<i>z(uχ)fi</i>	A "z" hangzó az utána következő két betű kihagyásával kapcsolódik, de a "zuχ" szó teljes értelmével a "fi" szóhoz, tehát az "uχ" elmaradása az eredeti szövegen ejtett, vagy pedig a másolásból eredő hiány. Az összetett szó " elnyomás fitogtatását " jelenti. (A "zuχ" szó értelmi és hangtoni azonos a magyar "zuhál" ige tövének).
<i>cap (c = k) ful</i>	kap , megfog, elragad azonosa a magyar folyvást , szó tövének, tehát jelentését visszaadhatjuk a tovább , vagy az állandóan szavakkal is.
<i>una</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar unszol ige gyökérszavának. Az "a" a kijelentő mód ragja. A szó értelmileg azonos a hajt , ösztönöz szavakkal is
<i>putace</i>	a "buta" magyar szó tökéletes azonos a "ce" ban, ben jelentésű raggal

Ezek szerint Mayani i.m. 171, 174-ik oldalairól idézett etruszk szöveg sorok eredeti összefüggésük szerint az alábbi, valószínűleg hibátlan értelmet adják:

- 11.-ik sor: **Az országot félrevezeti a kevés eszü király uralkodása
A polgárok ellenezzék kormányzását! (de)**
- 12.-ik sor: **felzudulásuk legyen erős, fujja, sodorja el (mert)**

13.-ik sor: **a sóhajtozó király menekülni akar a bajból,**

14.-ik sor: **buta erőszakos elnyomás fitogtatása elragadja s tovább hajtja esztelenségében...**

Szomoruan érdekes, hogy ezt az igazságot táblára véső népnek az etruszknak fajtájabelije a magyar szenvedett legtöbbet az ilyen uralkodóktól. Hiába fujta, söpörte el pl. a nemzetünket irtó Habsburgokat a gondolkodó polgárok serege, erőszakos elnyomással a butaság őket a nemzet nyakára újra visszaültetni törekedett mindig.

* * *

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című műve 202-ik oldaláról idézzük az alábbi etruszk betűsorokat:

*naceme uru iθal θilen iθal
ixeme mesmamer
tansina mulu*

Ezeknek a megfejtését Mayani professzor a valószínűség jegyében ("vermutliche Bedeutung") a következő mondatokban adja:

"Bei Nacht, mein Wunsch (ist): das er gelinge, der Werdende Tag, das er gelinge! Das meine Verzauberungen und meine Flüche vergehen! Tansina hat gewidmet."

Ezzel szemben a szöveg, máskénti szavakrabontás és szófejtés szerint, kétségtelenül az etruszkokat leigázó római uralomnak valamilyen csábító ígéretével kapcsolatban, az etruszk népnek ad óvatosságra intő figyelmeztetést.

A szöveg, valószínűleg helyesen szavakra tördelve a következő:

<i>nac</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar nagy szónak. A "c" ugyanis gyakran a "gy" hangzót is jelöli.
<i>eme</i>	az "ámit" ige tövének hiánytalan azonos, melyből az "e" rag hozzákapcsolása főnevet képez: " ámitás " jelentéssel.
<i>urui</i>	Az " uru " hiánytalan azonos a magyar " orom ", tehát magasan levő: ur, uralkodó jelentésű szavaknak is, az "i" rag pedig, mint a magyarban: " uri ", " uralkodói " értelemben mutatja a szót a szövegben.
<i>θal</i>	" θa " az ősi magyar " da ": beszéd, dadogás, ígéret, dal jelentésű szónak azonos, melyhez az "l" történet, cselekvést jelző, tehát igeképző rag gyanánt kapcsolódik.

θil

A "θi" etruszk szó (a "θ" itt az "s"-nek a jele) tökéletes azonos a magyar "siet" ige tövének, melyhez az "l" rag a magyar "val", "vel" ragok értelmében fűződik. A "θil" szót tehát **sietéssel, elhamarkodva** értelemben fordíthatjuk magyarra.

eni

Az etruszk "en" szó hiánytalan azonos a magyar "énekel" szó tövének, melyhez az "i" mint a kijelentés ragja kapcsolódik. A magyarban tehát e szónak helyes értelmét: **énekled, monddod, beszéled** szavak valamelyikével adhatjuk vissza.

ix

értelmi és hangtani azonos a magyar "igaz" szó tövének, tehát a jelentése is: **igaz, helyes, jó**.

eme

mint fentebb láttuk, de használhatjuk az azonos értelmű "rászedés", "megcsalás" szavakat is.

mesn

A "mes" értelmi és hangtani azonos a "meztelen" szavunk gyökerének, melyhez az "n", mint okhátározó rag kapcsolódik. A "meztelen" szó nemcsak a test meztelenségét, a **szegénységet, a nélkülözést** is jelölte. Ez az értelme a szövegben is.

mer

értelmi és hangtani azonos a magyar "merő": **teljes, hiánytalan, tökéletes** jelentésű szónak.

tans

értelmi és hangtani azonos a magyar "tanít" ige gyökerének, melyhez az "s" rag, mint a magyar "ás" "és" ragok valamelyike kapcsolódik és az igéből főnevet képez. A "tanítás" szóval rokon értelmű a magyar "idomítás" szavunk is, ami a szövegbe az értelem szerint megfelelőbben beleillik.

ine

Az "in" tökéletes azonos a magyar "indul" ige tövének, melyhez az "e", mint a parancsoló mód ragja kapcsolódik. A szó jelentése tehát: **indulj**.

mulu

értelmi és hangtani azonos a magyar "mulik" ige tövének, melyhez az ugyancsak parancsoló mód ragja, ez esetben az "u" hangzó kapcsolódik és így a szó "mulj el" formában a "rohanj", "tünj el" parancsot fejezi ki.

A fenti szófejtés szerint az etruszk betűsorok valószínűnek látszó érteleme a következő:

NAGY ÁMÍTÁS AZ URALKODÓ IGERETE,
ELHAMARKODVA MONDOD IGAZNAK!
A SZEGÉNYSÉG MERŐ IDOMÍTÁSA: INDULJ, ROHANJ!



Mayani Zakariás "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németül is megjelent munkájából, az ugynevezett vallásos élet keretébe sorozott írásos- emlékek közül vesszük az alábbi sorokat. Ezek azonban, ha megértjük a szöveget, csak annyiban nevezhetők valláshoz tartozóknak, mint amikor a bujdosó magyar, bajainak elzokogása után felsóhajt, hogy: "Lesz még egyszer ünnep a világon!"

Csakugyan ugytetszik, hogy semmi új nincs a nap alatt és hogy igaza van annak a megállapításnak, hogy minden pontosan ismétlődik a földön, csak a keretek változnak, de az események lényege változatlanul ugyanaz. Az alább idézett etruszk írás is hiánytalanul beleillik a harmadfélezer esztendő utáni emberi élet át nem festett fotografiai közé.

Nem kívánok időzni a Mayani-féle fejtegetéseknél, hanem ez alkalommal is segítségül fogadva Martha, volt francia etruszkológus néhány szófejtését, az etruszk sorok helyesen szavakra bontása és a szavak magyarai jelentésének felsorolása után leírom az értelmes szöveget, ami annyi mai embernek, a magyarnak különösen, a szájaize szerint fájdalmasan keserű.

*Iris pulenas ... prumts pules larisal creices ancñ zix neθsrac
acascē creal tarχnalθ spureni lucairce ipa ruθcva caθas
hermeri slicaxes aprinθvale luθcva caθas paχanac alumnaθe
hermu melecrapicces puts χim culsl leprnal psl varχti cerine
pul alumnaθ pul hermu ... psl ten ... ci meθlumt pul
hermu outuiθi mlusna ranvis mlamna ... parniχ amce lese
hrmrier.*

E szöveg, valószínűleg helyes szavakra bontva, a következőt jelenti:

Iris a "ri" magyar igének értelmi és hangtani azonos, melyhez elől a "le" igekötő kapcsolódik magánhangzó kihagyásos leírással, a végén pedig az "s" rag, mint a magyar "ás", "és" az igéből főnevet képez.

pulenes a magyar "bu" szóval hiánytalanul azonos "pu" etruszk szónak "l" rag után az "enes": éneklés, beszélés jelentésű szóhoz kapcsolása. Jelentése tehát a bánatról beszélés, panaszkodás.

nac a szövegben jelzett három pont helyét a valószínűség szerint e három betűből álló, bezárást, megkötő-

purumts zést jelentő szót iktatjuk be az értelem alapján. "puru" értelmi és hangtani azonosa a magyar "bürü" szónak, ami bekerített helyet, tehát **börtönt** is jelenthetett. Az "s" mint okhatározó-rag kapcsolódik a szóhoz.

pu les bu, busulás, bánat.

lari értelmi és hangtani azonosa a magyar **leesik** ige tövének, de mint ilyen jelenti a lelki leesést, **összeroppanást, összetörést** is.

sal hiánytalan azonosa a magyar **lárma**z ige tövének, melyhez az "i" rag, mint tájszólásban még ma is használják a magyarban (pl. a "tudja", vagy "tudd meg" helyett: "tudi") felszólító mód ragja gyanánt kapcsolódik.

crei a magyar "szál" szavunknak tökéletes megfelelője, de mint ilyen jelenti nemcsak a vékonyat, hanem a keveset is. A "sal" szó tehát az előbbi "lari" szó után a lárma, a beszéd milyenségét jelöli, amit mai magyarsággal így mondanánk: **keveset beszélj**.

cesan Az etruszkban a "c" gyakran a "gy" hangzó jele is, tehát itt a "crei" magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral tökéletesen azonos "gyere" szónak, melyhez az "i" felszólító rag is kapcsolva van.

en zix értelmi és hangtani azonosa a magyar "csendesen" szavunknak. A "c" ez esetben a "cs" hangzót jelöli. kemény, szilárd.

neθsrac hiánytalan azonosa a magyar "szikrázó" szó tövének, ami a szövegben a szilárdság jelzője gyanánt fűrgesség, gyorsaság értelmet adja.

acasce összetett szó a "neθs": nedvesség, ami a szövegben könnyezésre mutat, és a "rac": rág, elszakít jelentésű szavakból. A szó magyarai jelentése tehát: **sírást szakítsd meg: ne sirj**.

creals hirtelen, villámgyorsan. Hiánytalan magyar azonosát ismerjük az "acca", gyorsan jelentésű tájszóban, amit akkor használnak, midőn valaminek azonnali odaadását kívánják.

Tarχnalθ összetett szó a "gyere" és az "alá" jelentésű szavakból, s mint ilyen hiánytalan magyarai is. Martha francia nyelvész "La Langue Etrusque" című (Paris 1913) művének 433-ik oldalán közölt szövege szerint "provenant de Tarχna", azaz "Tarχna feleségétől származó" értelemmel fordítható. Megjegyzi Martha azt is, hogy a "na", "né", vagy "nej" szavak a "feleség" megjelölésére hasz-

nálatosak voltak a etruszkoknál. (Rajtuk kívül még csak mi, a magyarok használjuk)

spure azonosa a magyar "szapu" szónak, ami keverést, beleavatkozást, tisztázást is jelent.

luc Martha i.m. 398 oldalán "mouvrire": mozgat, indit, rábir vlmire jelentéssel fordítja, az utána következő: szónak pedig "puissant": hatalmas, hathatós értelmét tolmácsolja.

ruθcva hiánytalan azonosa a magyar ritka és a finn: "rütkö": darab, morzsa jelentésű szavaknak.

caθas azonosa a finn: "katta" takaró, fedezet, menedék jelentésű szónak, de a magyar "katranc" hasonló értelemben használt csallóközi tájszónak is.

hermeri azonosa a magyar "verem" védekezést, ellenállást jelentő szónak, melyhez az "eri": ért, miatt jelentésű rag kapcsolódik.

sli **széle**, határa, vége vlminek, de esetleg kezdete is.

ea **ez**

χis azonosa a magyar **hosszu** szónak, de ami jelent magasat, nagyot is.

apr tökéletes azonosa a magyar **apró** szónak.

inθ hangtani és értelmi azonosa a magyar "indul" ige gyökerének.

vale hiánytalan megfelelője a magyar **választ** igének, ami jelent elszakítást, eltépést is.

luθcva az első betűt kétségtelenül téves másolás után irták "r" helyett a szövegbe. A "ruθcva" szó jelentését fentebb láttuk.

caθas mint láttuk.

paχanac "paχ": baj, "an": nagy és "ac": erős, kemény (az "acél" magyar szó tövének értelmi és hangtani azonosa) jelentésű szavak összetétele. A bajt, ha nagy és kemény, szerencsétlenségnek nevezhetjük, tehát kb. ez a szónak eredeti értelme.

alumnaθe Martha francia nyelvész "descendre" jelentéssel fordítja (i.m. 383. l.), de kétfelé bontva a szót: "al" és "umnaθe", a előbbinek a magyarral azonos értelmet "en bas" (alá), a utóbbinak "glisser" (csuszni) jelentést ad. Elfogadva Martha szövegejtését az utóbbi szerint, ami a szövegbe beleillik, az összetett szót kipurranással, meneküléssel fordíthatjuk magyarra.

hermu (h=v) elvermel, megvéd, küzd a pusztulás ellen magyarral rokon jelentés után, a szó "u" végződése

miatt, mert ez a felszólító mód jele, **védellezzed**, küzdjél értelemmel fordíthatjuk magyarra, ami így bele illő a szövegbe.

melec hiánytalan azonos a finn: "mela": karózni, evezni, kifeszíteni jelentésű szónak.

ravicces azonos a finn: "ravea": ügyes, szilárd jelentésű szóval, de kétségtelenül az a magyar "ravasz"-szal is.

puts értelmi és hangtani azonos a magyar "buta" szónak, de jelenti a rokon értelmű **hiányt, hibázást** is.

xim a finn: "kumo": baj, romlás, pusztulás jelentésű szó megfelelője.

culsl összetett határozó szó, melynek jelentése: **ebből kifolyólag, ebből tovább.**

le(i) azonos a "léhaság" szavunknak, de értelemben közelebb áll az elzúllás-hez.

pr(i)nal "pr", **belső, belseje** valaminek jelentésű szóhoz az "in" (inog, szédül) szó kapcsolódik és végül az "al" rag, "ból, ből, tól, től" jelentéssel. A szó értelme tehát magyarul: **beleszédüléstől.**

psl értelmi és hangtani azonos a magyar **piszkál** ige-
nek, de mint ilyen jelenti a **szurást, ösztönzést, bántást** is.

var_χ (v=f) hiánytalan azonos a magyar **fáradtság** szó tövének, melyhez az "χ" gyakorító képzőkapcsolódik, tehát jelentése **fáradozás.**

ti töm, összefog, nehézkessé tesz, visszatart.

cerine (c=k) kerékkel, körrel, társasággal, együttesen, bajtársakkal.

pul a bu, baj jelentésű szó "l" raggal, mely "val, vel" jelentéssel kapcsolódik a szóhoz. A szó fordítása lehet "szerencsétlenséggel" értelemben is.

hermu küzdjél.

per a szövegben hiányt jelző három pont helyére illesztjük e szót, aminek jelentése: **erősen, energikusan.**

psl mint láttuk.

ten(u) e szó utolsó betűje a szövegből hiányzik. Jelentése a magyarban **tartósan, állandóan, kitartóan.**

(tu)ci A szó első két betűje hiányzik a szöveg leírásából, tehát a megmaradt "ci" szótöredéket itt is az értelem szerint egészítettük ki. A "tuci" etruszk szó jelentése: **tunya, lusta.**

meolumt A "meol" etruszk szó a magyar **metél** igével hangzásban és értelemben azonos, de mint ilyen jelent

pul **elkülönítést** is. Az "um" pedig erre az elkülönítésre mutat rá, hogy annak a keretében történik valami, vagy van valaki. Az összetett szó tehát "**bizalmasan**", vagy "**négy szem között**" kifejezéssel fordítható a szövegből.

hermu mint láttuk, de itt az "l" rag "ból, ből, tól től" jelentéssel kapcsolódik a szóhoz.

ou több jelentése közül itt a "**védellezzed**", "**óvjad**" illik a szövegbe.

ou kiált, sürget.

oui teljesen azonos jelentésű a "tuci" etruszk szóval.

oi a "θ" itt "s"-nek hangzik és így hiánytalan azonos a magyar **siet** ige gyökerének.

m(u)lusna összetett szó a "mul" és "us" (elmulik, üz) etruszk szavakból, melynek szóról-szóra való jelentése: "elmulást üzők" amit azonban helyesen "rohanók" szavunkkal cserélünk ki magyarul.

ran azonos a magyar **ráncol** ige tövének, de mint ilyen jelenti a fékez, lecsökkent, visszatart szavakat is.

vis hiánytalan azonos a magyar "viselkedik" ige tövének, aminek egyik közismert értelmezése a **jóság**, a **barátság** mert csak az ilyenekre mondják, hogy "**tud viselkedni**".

mul mint a magyar "mul", mulik ige.

am pihenés, megnyugvás.

naper **nap.** A szövegből hiányzik három betű, mint azt a "na" szó után következő három pont mutatja, ezek helyére iktattuk az értelem szerint kívánczó "per" szó töredéket.

parni_χ összetett szó "par": jó, "n" kötőhang és "i_χ" igazság ezek helyett hibátlan értelemmel használhatjuk a magyar "béke" szót.

am pihenés, béke.

cele a finn: "kalma" sirhely jelentésű szóval rokon az az etruszk ige, amelyik az "e" szóvégződésével "temeti", "eltémeti" jelentéssel illik a szövegbe.

sehrmrier összetett szó. A "se" jelentése: **szó**, amely ha pl. a király szájából hangzott el parancs gyanánt, törvénynek minősült az ország lakossága előtt. Ehez kapcsolódik a "hrm" szó, ami magánhangzó kihagyásos leírása a már ismert "herm" szónak. Ez az összetétel a "ri" = ért, miatt jelentésű okhatározói rag után még toldva van az "er" **rendkívüli jelen-**

tésü jelzővel. Ezek szerint ennek a összetett szónak megfelelő magyarai értelme: **ellenállás miatti rendkívüli törvény.**

A fenti szófejtés szerint a bemutatott etruszk szöveg magyarul a következő valószínűleg helyes értelmet adja:

Könnyhullatás, panaszkodás, börtönbezárás miatt való busulás, összetör. Keveset beszélj! Gyere csendben, szilárd fürgeséggel, ne sirj! Tarχ nejének beavatkozása segített hathatósan. Morzsányi a menedék az ellenállás miatt. A vége ez: a nagy (hosszu) az aprót indul elpusztítani. Ritka a menekülés a szerencsétlenségben. A menekülésért küzdjél. Evezz ügyesen, a hibázás rombol, ebből folyik az elzúllás. Beleszédüléstől az ösztökélő fáradozás visszatart. Bajtársaiddal a bajjal küzdjetekek erőlyesen. Piszkáld kítartóan a tunyákat négy szem között, a bajtól óvjad. Sürgessd a lustákat a sietésre. A rohanókat fékezd barátságosan... Elmulik!... Nyugalom napján a béke eltemeti az ellenállás miatti törvényt.

* * *

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németre fordított munkájának 176-ik oldaláról idézzük az alábbi, modern betűkre átírt betűsört, melyet Perugiában találtak egy kőlapra vésvé. Mayani szerint ez a kőlap sarkó volt és a feliratát is így fordítja le, illetve magyarázza: "Dies ist der Grabenstein des C. Vel, Freigelassenen (oder Klienten) den c. Dare."

Ezzel a megállapítással szemben azonban, ha valóban megértjük a szöveget, a nemes gondolkozású etruszk népnek általában tiszteletreméltó életszemléletéből egy, a mai kor számára is megszívlelendő igazságot olvashatunk ki a betűsorból.

suθis eka penθuna cai vels cais θares lautni

E betűsor szavainak értelme magyarul:

suθis Ez az szó összetett szó már az etruszkban, a "su" = beszéd, szó és az "is" = izzó, tüzes, haragos jelentésű szavakból, melyeket a "θ", mint kötőhang kapcsol össze. A tüzes, haragos beszéd értelmi azonos a magyar "szidás", amely hangtanilag is tökéletesen egyezik az etruszk "suθis" szóval.

eka értelmi és hangtani azonos a magyar "akaratos" (erőszakos, durva) szó tövének, de hasonlóan a finn: "äkä" = haragos jelentésű szónak is.

penθuna tökéletes azonos a magyar "pendül" igének, ami nemcsak a hegedűhur pendülését jelenti, de "megpendíteni valaki előtt valamit" kifejezéssel még napjainban is vkit figyelmeztetni, valamire utasítani jelentő értelemben él általában a magyar nyelvben, de értelmi rokona a parancs szó is

cai (c=k) hiánytalan azonos a magyar "káj" (élvezet) szavunknak.

vels A "vel", helyesebben olvasva "fel" tökéletes megfelelője a "felség", "felső", "felsőség" szavaink tövének, melyhez az "s" mint rag, birtokos jelző gyanánt kapcsolódik.

cais A "cai" = káj jelentésű szóhoz kapcsolt "s" betű itt magánhangzó kihagyásos leírása az "es" (mint a magyar "as", "es") ragnak. A "cais"-t tehát kéjelgésnek, élvezésnek fordíthatjuk.

θares A "θara" tökéletes azonos a magyar "dara", összetörött, széjjelzuzott jelentésű szónak, melyhez az "es" rag, mint a magyarban is a szövegző magánhangzó elhagyása után kapcsolódik. Emberre vonatkoztatva a magyar nyelvben a "darálás" helyett "megtörés, lehangyosítás, összetörés" kifejezéseket használunk.

lautni "laut" szó "felszabadított" vagy "kliens" jelentését megtaláljuk Martha: "La Langue etrusque" című munkájában. Martha utal Fabretti: Glossariumára, ahol az "affranche" szó mellett ott van a "qui a engagé sa foi" kifejezés. Így tehát szerződéses viszonyt kell feltételeznünk a feljebbvaló és az alattvalók között. A "ni" rag visszaható névmássá alakítja a "laut" szót.

Ezek szerint a szöveget így fordíthatjuk magyarra:

SZIDÁS, DURVA PARANCS KÉJ A FELSŐSÉGNEK
E KÉJELGÉS MEGTÖRÉSE
AZ ALATTVALÓKNAK

Mayani i.m. 197-ik oldalán olvashatjuk a megszaggatott betűsört:

“mi mla χ mlakas mini θ aniriie turice hvuluves”,

amelybe a professzor a következő, németre fordított értelmet magyarázta bele:

“Dies hier (oder auch: “ich”) der θ anir weihte HOLAIES”

A betűsor helyesen szavakra bontva egészen más jelentést ad.

mi én (azonos a magyar személyes névmás többes első-személlyel, de jelenti az egyest is).

mla χ méltó, megfelelő, alkalom, alkalmas idő.

ml a ‘mul’ szó magánhangzó kihagyásos írása, amely hiánytalan azonosa a magyar *mulik* igének, de ami jelenti a haladást, a menést is.

acas Mayani könyvében tévesen van a “c” helyett “k” hangzó beírva, mert a szó hiánytalan azonosa az ősrégi, tájszólásban még ma is élő: “aci”, “acca”: gyorsan, hirtelen, azonnal jelentésű szavaknak, melyhez az “s”, mint jelző rag kapcsolódik.

mi én

ni azonosa a magyar “nyit” igének

θ an értelmi és hangtani azonosa a magyar táncol ige tövének, de mint ilyen jelenti a “békét”, a “nyugalmat”, amikor a táncolásra lehetőség van, mert gond és aggodalom nem háborgatják az embert.

ir tökéletes azonosa a magyar “ir” igének, aminek azonban eredeti jelentése nem a betűvetés, hanem a betűjeleknek megfelelően sorba szedése elrendezése volt.

siie értelmi is hangtani azonosa az ősrégi magyar gyermek-altató nóta második sorában aláhuzott szónak:

“Tente baba tente,
Csi-csijj az ölembe”

A “csi” szó tökéletesen azonos az etruszk “si” szóval, ami *nyugalmat*, *pihenést* jelent, mint többfelé e szavaknak “si-sijj” kiejtése is azt bizonyítja.

turice Martha i.m. 438-ik oldalán “trce” magánhangzóki-hagyásos leírásu etruszk szóval látszik azonosnak, amit Martha “être debout” jelentéssel fordít (állni, talpon lenni).

hvuluves

A “hvul” magánhangzókihagyásos leírásban azonos a magyar “hevül” igével, az “u” kijelentő rag után következő “ve” szócska, melléknévi igenév képző gyanánt kapcsolódik hozzá, az “s” hangzó pedig mint jelző-rag zárja be a szavat. A szó jelentése eszerint: “hevülős”, ami helyett **zugolódó, izgatott** szavak valamelyikét használhatjuk.

Ezek szerint a szöveget mai magyarsággal így írhatjuk értelmes mondatba:

ALKALOM-ADTÁN ELMEGYEK AZONNAL NYITOK
BÉKÉS RENDEZETTSÉGET NYUGODTAN LESZ TALPAN
A ZUGOLÓDÓ.

Mayani professzor i.m. 192-ik oldaláról vettük az alábbi betűsört is:

“mi venelusi a χ esi muluemknie vrtun”

A professzor ebbe a szövegbe következő értelmet magyarázza bele:

“Dies hier von Venelus Axes wird gewidmet für sein leben dem Vertun.”

Az etruszk betűsor azonban ha megfelelően szavakra bontjuk összehasonlíthatatlanul más értelmet mutat.

mi tökéletes azonosa a magyar “mi” személyes névmásnak, azzal a különbséggel, hogy jelenti nemcsak a többes szám első személyt, hanem az egyes számbeli: “én”-t is.

venelusi összetett szó: “vane”, “el” és “usi” szavakból. “vane” Martha professzor “La Langue Etrusque” című műve 452-ik oldalán közölt megfejtése szerint: “oublié” azaz feledés jelentést ad; az “el” pedig tökéletes megfelelője a magyar “éles” szó tövének, s mint ilyen jelenti az erőt, az erőszakosságot is. Az “usi” értelmi és hangtani azonosa a magyar “üz” igének, melyhez a kijelentés ragjaként az “i” hangzó kapcsolódik. Az “üz” szó helyett a “haj-

szolni", "kergetni" igék valamelyikét is az értelem azonosság alapján használhatjuk. Az összevont szó jelentése tehát "feledést élesen hajszozni" jelentést ad, de mert e kifejezést megelőzi az "én" személyesnévmás. megfelelően így mondjuk: **feledni akarom.**

- ax* hiánytalan azonos a magyar "ah" sóhajtást jelző hangnak, aminek tehát a jelentése: **kivánt, óhajtott**
- esi* értelmi és hangtani azonos a magyar "eset" szónak
- mulu* hiánytalan azonos a magyar "mulik" ige tövének, "u" a kijelentés ragja, tehát **elmult**
- em* ámitás, kábitás
- kn* magánhangzókihagyásos leírása a "ken" szónak, s mint ilyen jelenti az **elkenést, javítást, valami elrontott dolognak helyreállítását is.**
- ia* "h" kezdőhang nélküli azonos a magyar hiány szónak
- ver* értelmi és hangtani azonos a magyar **verekedik** ige tövének, de mint ilyen jelenti az **elszántságot, a harciasságot is.**
- tun (tus)* azonos a magyar **tuszkol** igének, de mint ilyen jelenti a **sürgetést, ösztönzést, akarást is.**

Az etruszk betűsor e szófejtés után magyarul ezt mondja:

FELEDNI AKAROM A KIVÁNT ESET ELMULASÁT
 ÁMITÁS A VISSZAHOZÁSA, HIÁNYZIK AZ
 ELSZANT AKARÁS!

Ezek szerint az idézett etruszk mondat valószínűleg egyik hazájáért aggódó etruszk kiválóságnak szavait örököltette meg, mikor ő egy felszabadulási alkalom ki nem használását feledni akarta.



Szomoruan érdekes, hogy a tudomány művelői igen sok régi írásos- emlékről, amiket elolvasni és annak tartalmát megérteni nem tudják, ki- mondják a megállapítást, hogy azok ezt, vagy azt jelentették, ilyen, vagy olyan célra, legtöbbször babonás hitük kielégítéséhez "varázsszereknek" használták a hajdan kor emberei.

Etruszk írásos emlékek tanulmányozása során rámutattunk pl. a **piacenzai bronzmájra**, mint olyanra, ami az akkori orvosnövendékek "tan- könyve" lehetett, mert feliratának értelme, a máj megvizsgálásának olyan menetét mutatja, hogy az a mai orvosi tudomány szerint is — átvilágító gépek hiányában — helytálló, mégis az "Amulets and Talismans" című művében emlékezik meg róla Sir Wallis Budge is.

Hasonlóan érdekes az eset, amikor Mayani Zakarias: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németre is lefordított munkájának a 135-ik oldalán azt említi, hogy egy kis szobrocskának, amelyik a balke- zében "phallus"-t tart, a felirata azt mondja: "**Dies hier, damit du dem Arnth Alidius Pompeius die Jugend Zurückgeben mögest**", tehát szerinte egy öreg ember megfiatalításának varázsszerközéül használták valamikor a szobrocskát.

Ha azonban megértjük a szöveget, odasorolhatjuk ezt is a hajdan, magas orvosi tudományt hirdető írásos-emlékek közé. A kis szobor felirata utasítást ad az orvosnak vagy tanítást az orvosnövendékeknek, hogy "**vagina szükület**" esetén mi a tennivaló a szülés előtt álló, vajudó anyával szemben.

Mayani könyvéből idézett, közismert betűkre átírt betűsor a kö- vetkező:

eitvascriturearn9alitlecusip

Ezt a szöveget valószínűleg helyesen szavakra így bontjuk:

eitva Értelmi és hangtani azonos a magyar **ijed**, vagy **ijeszt** igének, a "va" raggal pedig, mint a magyarban

	ijesztve , vagy ijesztően jelentést ad.
<i>sc</i> (<i>c=k</i>)	magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral hiánytalanul azonos szük szónak.
<i>ri</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar “rian” ige tövének és így jelentése, mint a balatoni rianásé is: repedés, nyílás .
<i>ture</i>	dacol, kiált, követel (lásd Mártha i.m. 440 oldal)
<i>arnθal</i>	“arnθ”: az “ar” határ, vég jelentésű szó az “n” helyhatározó raggal, mint a magyarban: “határon, végén” jelentéssel fordítható, amelyhez kapcsolt “θ” pedig a határ végső pontját jelöli meg; a szó tehát “végszükség” jelentéssel fordítható. Ehez a szóhoz az “al” , mint okhatározó rag fűződik, tehát az arnθal etruszk szavat végszükségben , vagy végszükség esetén kifejezéssel helyettesíthetjük a magyar szövegben.
<i>it</i>	értelmi és hangtani azonos a finn: “jatka”: hozzáad, bővit, tágit jelentésű szó tövének.
<i>lecu</i>	hiánytalan azonos a magyar “lékel” (felhasít) ige tövének, amelyhez az “u” rag (felszólító mód) kapcsolódik.
<i>sip</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar “szipirtó” szó tövének, amely rosszindulatu, irigy, bajtoko zó jelentéssel közismert és használt ma is Magyarországon mindenfelé. Ez esetben a “bajtoko zó” jelentést, vagy helyette a “sc” szóval összhangban a szükület kifejezést használhatjuk megfelelően.

Ezek szerint a szobor feliratának értelme a következő:

IJESZTŐEN SZÜK NYILAS KÖVETELI: VÉGSZÜKSÉG ESETÉN
TÁGABBRA HASITSAD! A SZÜKÜLETET TÁVOLITSD EL!

A szöveg értelme világos és mert az orvosi tudomány körében ismeretes, hogy az etruszk kultúra átvevői a rómaiak ismerték és alkalmazták nehéz szülés esetén az itt említett operációt, megállapíthatjuk azt is, hogy a szobor balkezében levő “phallus” a szakorvosi tudományt hirdette és így kevés vakmerőséggel kimondhatjuk, hogy fajtánk őseinek orvosai között voltak **specialisták** is . . .

* * *

Mayani: “Die etrusker beginnen zu sprechen” című művének 134-ik oldaláról idézzük az alábbi mondatot, amit a “Die etruskischen Texte beim Arzt” című fejezet alatt kétségtelenül megfelelő helyen közöl, de aminek az értelme a valószínűnek látszó szófejtés szerint messze eltér attól, amit ő gondol felöle.

Az etruszk szöveg a következő:

hefmasuvejtesalevarearavapeisnislarekasia . . .
amal . . . uθikemaluvekavisiazili ziχina ein suθueas

Mayani i.m. 135.-ik oldalán a szöveghez adott albán nyelvi szóösszehasonlítás után a következő megjegyzést adja:

Man kann auch für andere Wörter aus dieser Inschrift Analogien im Albanischen finden; im Augenblick jedoch geben wir uns mit dem allgemeinen Sinn des Textes zufrieden: **“Krieche, ringle dich wie eine Schnur, taste, suche deinen Weg durch die Berge und beisse ihn bis zu seinem Grab! . . .”**

Ezzel szemben a magyarai értelem szerint helyesen szavakra bontott szöveg, mint azt az alábbi szófejtés igazolni látszik egészen más, a mai kultur ember előtt is értelmes orvosi tanácsot ad.

<i>hef</i> (<i>hev</i>)	hangutánzó szó, yacogás, reszketés, félelem.
<i>masu</i>	hiánytalan azonos a magyar “messze” szónak, amely “u” felszólító igeraggal “messze innen”, “eltávolítani” jelentést ad, tehát összekapcsolva az előtte álló szóval: “félelmet eltávolítani”, azaz “ne félj” értelemmel fordítható magyarrá.
<i>vei</i>	azonosa hangtanilag és értelmileg is a magyar “váj” igének, ami valaminek az elhagyását, vagy valaminek véget vetni jelentést is ad.
<i>tes</i>	harmat, csurgás, sirás.
<i>ale</i>	aláesik, alacsony lesz, csökken.
<i>vare</i> (<i>v = f</i>)	értelmi és hangtani azonos a magyar fáradtság szó tövének.
<i>ara</i>	árok, határ, vége valaminek, bevégeződik.
<i>vac</i>	A szövegben kétségtelenül téves leolvasás után “p” betűt írtak ‘c’ helyett, talán megsérült betűvonalaknak hasonlósága miatt. A szöveg értelme azonban ezt a kiigazítást követeli. A szó jelentése: barátságos, kedvező, megfelelő.
<i>eis</i>	nagyon.

nis értelmi és hangtani azonos a "nes-e" szónak, ami nedves-t jelent, de rokon a magyar nedves szóval is. A szövegben kétségtelenül nedves emberi testről, tehát izzadásról van szó.

lare hiánytalan azonos a magyar lármáz ige tövének, mely az "e" raggal felszólító módban áll, tehát "lármázz", azaz értesíts jelentést ad.

kasia Összetett szó a "kas": nedvesség, pára, köd jelentésű szóból, amely még ma is él a "kástélos" tájszóban pl. a csallóközi magyarok között, amivel a részeg, vagy egyébként is ködös agyu embereket jellemzik és az "ia" hijja van, hiányt jelentő szóból. Az összetett szó tehát a nedvesség hiányát: szárazat jelenti.

is kal tökéletes azonos a magyar "izzad" ige tövének. a betűsorban három pont valószínűleg három betűből álló szó hiányát jelenti, amelynek helyére a "kal", kell, szükséges jelentésű szó hiánytalan értelemmel beleillik.

emal "em" hangtani és értelmi azonos a magyar "ámul" ige tövének, s ehez igekötőgyanánt kapcsolódik az "al" alá, le, el jelentésű szó. Az "emal" jelentése tehát **el a csodálkozással, vagy ne csodálkozz.**

xis ez a szó is hiányzik a szövegből; ezt is az értelem szerint illesztjük a szövegbe a betűsorban jelölt 3 pont helyére. A szó jelentése **hosszu, hosszan tartó.** utazás, tartózkodás, kitartás. Tökéletes azonos a az elől említett magyar szónak.

uoi kémény, fény, melegség, láz, forróság.

kem alu alul, alatta valaminek.

vec (néhol "hec") erős, jelentékeny. Azonos a finn: "veki", **biztos** jelentésű szóval hangzásban és értelemben.

avis ia **avulás, öregedés, kimerülés.**

azili hijja valaminek.

zix eső, ázás, nedvesség.

ina ziháló, kimerült, rokkant, összeroskadás.

ein su **indulás, menés, cselekvés, tevékenység, valaminek az elvégzése, okozása.**

theas nagyon.
szó, beszéd, de jelenti a hangot, a száját is.
the jelentése kiáltás; az "a" parancsoló mód jele, tehát a *thea* szó annyit jelent, hogy "kiáltás" a szóhoz hozzákapcsolt "s" hangzó pedig mint a "soxu" sok-at jelentő etruszk szó első hangzója a kiáltás

megsokszorozását jelenti, tehát magyarul kiált sok-szor, egyszóval: kiáltozz jelentéssel fordíthatjuk megfelelően...

Ezek szerint a bemutatott etruszk betűsor a következő értelmes és megszívlelendő orvosi tanácsot mondja:

NE FÉLJ, HAGYD EL A SIRÁST! A FARADTSÁG CSÖKKEN, ELMULIK KEDVEZŐEN. (Ha) NAGYON IZZADSZ ÉRTESSITS, SZÁRAZ VAGY IZZASZTANI KELL! NE CSUDALKOZZ! HOSSZASAN UTAZNI FORRÓSÁG ALATT, BIZTOS KIMERÜLÉS. A HIÁNYZÓ NEDVESSÉG ÖSSZEROSKADÁST OKOZ. NAGY HANGON HÍVJÁL TÖBBSZÖR!

Mayani Zakariás „Die Etrusker beginnen zu sprechen” cím alatt németül is megjelent munkájának 75-ik oldaláról idézem az alábbi etruszk betűsort, amint azt Mayani szavakra bontva közölte:

cena mi kalaturus fapenas cenecu he theze

Ezt a betűsort aztán ebben a tördelésben, mert az írás egy etruszk vázának falát díszíti, a vázával próbálta összefüggésbe hozni a következő értelemben:

„Diese Vase ist eine Belohnung für Fabene für die Zeit seiner Dekade”

Ha azonban a betűsort nem a fentiek szerint tördeljük szavakra, hanem Jules Martha, szintén francia nyelvésznek utmutatását követve („La Langue Etrusque” Paris 1913), a magyar nyelvvel rokon hangzású szavak alapján, akkor egészen más, de a valószínűséghez közelebb álló értelmes szöveget olvashatunk le az etruszk vázáról.

E szerint a betűsort így tördeljük szavakra:

cen ami kala tur us fapenas cen ecu he theze

E szavak jelentése a következő:

cen értelmi és hangtani azonos a magyar „ken”, gyógyít, rendbe tesz jelentésű igének, de mint ilyen jelenti a gyógyulást, a rendet is.

- ami* a közismert „ámen” szó töve, ami nem az „ugy legyent”, hanem a **megnyugvást** (Isten akaratába belenyugvást) jelentette és jelenti igazán. Az „am”-hoz kapcsolt „i”, az infinitívus jele.
- kala* az eredeti szövegben kétségtelenül „c” volt a „k” helyén, de a leolvasása helyes, mert a „c” jelölte az etruszkban a „k” hangzót is. A „kala” értelmi és hangtani azonos a magyar „kellő” (szükséges, megfelelő) szavunknak.
- tur* értelmi és hangtani azonos a magyar „dorgál”, „torol” igék tövének.
- us* űz, értelmi azonos a „okoz” „előidéz” szavainknak is.
- fa* hiánytalan azonos a magyar „fuj” igének (a szél fúvását a fák mozgásával összefüggésbe hozta megnevezésben is a népi nyelv), de mint ilyen rokona a **felfuvódott, felindult, haragjában lihegő** szavainknak, illetve kifejezésnek is.
- penas* „pen” és „as” szavak összetétele. A „pen” értelmi és hangtani azonos a magyar „pendül” ige tövének, aminek jelentése „megpendit” formában hiánytalanul a „figyelmeztet” igénk. Az „as” pedig, mint rag tökéletes mása a magyar „ás” ragnak, mely az igéből főnevet képez. A „penas” szó magyar azonos a **figyelmeztetés**.
- cen* mint láttuk
- eca* Martha szófejtése szerint (i. m. 373 lap) ez, az, emez, amaz.
- he* gyökere az etruszk „hetu”: vezér, az uton tovább vezető, összetartó jelentésű szónak.
- θieze* Valószínűnek látszik, hogy a szó eredeti leírásában valamilyen, a szöveghez nem tartozó vonal, vagy karcolás került a „θ” és „e” betűjelek közé, amit aztán „i”-nek olvasnak a másolók, vagy a másolásba csuszott véletlenül hiba, mert a „θi” szó az etruszkban sietést, a szó másik fele: „ez” atyát jelent, az így összetett szóhoz, ha hozzá illeszthető is az „e” felszólító rag, értelmileg nem illik a szövegbe. Ellenben ha a *θieze* helyett „*θeze*” szót olvasunk, akkor ennek jelentése: „**légy nyugodt**”, vagy „**nyugodj meg**” a felirat értelmes záró mondatát adja.

Ezek szerint a váza felirata nem az ajándékozó és az ajándékozott nevét őrzi, hanem egy értelmes egészségügyi tanácsnak a megörökítője mikor azt mondja, hogy:

**MEGGYÓGYULSZ, NYUGODJ MEG! A SZÜKSÉGES DORGÁLÁS
FELIZGATOTT. A FIGYELMEZTETÉS GYÓGYIT,
AMAZ HOZZÁKÖT. LÉGY NYGODT!**

ETRUSZKOK VALLÁSA

Nehéz feladat az etruszkok vallásának a maga teljességében való leírása, mert ide vonatkozólag kevés a kielégítő feleletet nyújtó adatunk. Az etruszkok egyik törzséről, a myzekről azt állítják ugyan némelyek, hogy vallásuk a samanizmus volt, de ennek az állításnak beigazolása a részlet kérdésekben nagyon hiányos. Idézik Strabót, aki (VII. 296) leírta, hogy „Poseidonius beszéli azt is, hogy a mysok kegyességből mindeneket életnek, tehát tenyészállatokat tartanak és nyugalomban élve mézet, tejet és sajtot esznek és ezért istenfélőknek és füstbenjáróknak nevezik őket”. Ez a mondat azonban a kegyességet gyakorló, feltétlenül vallásos alapon nyugvó életüket a „füstbenjáró” jelzővel nemcsak, hogy nem magyarázza, hanem inkább rejtélyesebbé teszi.

Vannak, akik azt állítják, hogy a füst részegítő hatása alatt, mint a samanizmus hívei táncoltak, s ez az ő istentiszteletüknek egy része volt és így a „füstbenjárás” a régi írásokban az ő istentiszteleteiket jellemezte, de nincsen magyarázat, hogyan és miért.

Próbálják a kérdést megválaszolni azzal, hogy a füstbenjárás az istentiszteleteik ismétlése volt annak a megmutatására, hogy mint a füstben nem láthat tisztán az ember, úgy nem ismerheti senki az isteni tökéletességet sem. De adatokra való hivatkozás hiányzik itt is.

Valószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy a füstölés összefügg az éghajlati viszonyokkal, melyek szerint a vizenyős területeken, vizpartokon, vagy szigeteken élő etruszkok, a szunyogok és más kellemetlenkedő rovarok ellen védekeztek füstöléssel, ha kellett a szabad ég alatt tartott istentiszteleteiken és ezek után, mikor már táncra kerekedett a gyülekezet. De idevonatkozólag sincsenek adataink a régmúltból. A Pozsonymegyei Vajka községben, ahol ősi etruszk településre mutatnak az adatok, 50 - 60 esztendővel ezelőtt még beszéltek, hogy a Bach-korszak alatt három falubeli „vajákost” megbotoztak a hatóság emberei, mert a betegek szobáit kifüstölték és ezzel a papok funkcióját profanizálták, pedig hát a vallomások szerint csak a szunyogokat próbálták elűzni a betegektől...

Egyetlen írásos emlék, ami bővebben foglalkozik az etruszk istentiszteleti szertartással és ezen keresztül az etruszkok vallásával, a Zágrábi Mumia-burok felirata, midőn részletesen leírja egy öngyilkos hajósnak, etruszk papnő vezetése alatt, istentisztelettel összekötött temetése lefolyását. De ebben a szövegben, illetve a burokról még leolvasható épen maradt részekben nincsen szó a „füstölésről”, ellenben **tánc**-ról igen, mint ami nyilván a temetési szertartás célja volt, hogy a bánat örömmre forduljon, s ennek megbizonyítása gyanánt a szertartás alatt még siránkozó gyülekezet, utána táncba kezdjen.